

e-Hrvatska za korisnike Linuxa

Ivan Guštin
ivan@elin.hr

www.elin.hr www.linux.hr

HrOUG 2007

Tematika

- ➔ Poslovanje u HR na Linux desktopu?
- ➔ Poslovanje na OOO, FF i TB?
- ➔ Knjigovodstvo?
- ➔ Datoteke od/prema poslovnim partnerima?
- ➔ Internet bankarstvo na Linuxu?
- ➔ Datoteke od/prema državnoj upravi?
- ➔ Što kaže Zakon, a što praksa?
- ➔ Osobna iskustva?
- ➔ Iskustva drugih?

Sadržaj

- ➔ Desktop Linux?!? - je li to moguće?
- ➔ uredski rad na Linux desktopu
- ➔ poslovna korespodencija
- ➔ on-line bankarstvo
- ➔ knjigovodstvo
- ➔ zakonska regulativa
- ➔ FINA, REGOS, Porezna uprava
- ➔ rezime

Linux Desktop?!?

- ⇒ 1,5 godina poslovanja na Linux Desktopu
- ⇒ ima korisnika s više staža, ali su u pravilu
 - isključivo administratori, developeri i slično, ili
 - isključivo uredski korisnici
- ⇒ osobne višestruke potrebe
 - napredan uredski rad (tekst, tablice, prezentacije)
 - korespodencija (dobavljači, partneri, korisnici)
 - internet bankarstvo, financije, knjigovodstvo
 - administracija Windows i Linux desktopa i servera
 - razvoj programa, Webova, skripti...
 - vrlo česti izvanuredski mobilni rad

Linux Desktop?!?

- ⇒ Dakle, može li se poslovati na Linuxu?
 - MOŽE, uz određene pretpostavke, kompromise, osobnu stručnost ili pomoć stručne osobe
- ⇒ Prednosti?
 - pouzdaniji, robusniji i sigurniji sustav
 - manje hardverski zahtjevan
 - fleksibilniji, veći izbor programa i sučelja
 - licenčno neovisniji i financijski jeftiniji
 - upgrade sistema, programa, dodatni programi
 - zanemarivo održavanje
 - Windows "normalne" stvari nepoznanica: reinstalacije, neisključivi background procesi, usporavanje rada, rast/crash registryja, fragmentacija, virusi, spyware, DLL hell, BSOD...

Linux Desktop?!?

⇒ Nedostaci?

- nepostojanje svih omiljenih programa
 - posebno se to odnosi na AutoDesk, Adobe i Corel
- nepodržanost dijela hardvera
 - grafičke kartice, printeri, WLAN, modemi...
- mogući problemi s partnerima, TDU, bankama...
- "od šume ne vidi se drvo"
 - veliki izbor distribucija i programa zbunjuje početnike

⇒ Zaključak?

- Ako nema bitnih prepreka - preporučam

Ured, korespodencija, development

- ⇒ OpenOffice.org 2
 - nema problema sa MS Office dokumentima
 - sve rjeđe se koriste makroi u razmjeni datoteka
- ⇒ Firefox, Thunderbird - pouzdano, kompatibilno
- ⇒ većina poznatih "normalnih" printera podržano
- ⇒ Kontakt PIM, Skype, GAIM, AcrobatReader (XPDF), KchmViewer, GIMP, K3B, RealPlayer, VLC player, rsync backup...
- ⇒ mobilni internet - Option kartice podržane
- ⇒ GoogleEarth, LimeWire, Azureus... :-)
- ⇒ RDesktop, VNC, Eclipse, NetBeans, DIA, Quanta...

Internet bankarstvo na Linuxu

⇒ Poslovno bankarstvo

- Da (TAN ili Token): ESB, RBA, Splitska banka, PBZ za obrtnike
- Ne (ActivCard): ZABA (MSJVM), RBA, PBZ, OTP, Hypo

⇒ Bankarstvo za građane

- Da (TAN, Token, JMBG+PIN): ZABA, ESB, RBA, PBZ (Maestro "token"), OTP, Hypo
- Ne (IE only): HPB?!?

Knjigovodstvo (native)

- ⇒ HOLOBIT d.o.o. Dubrovnik - bez konkurencije
- ⇒ RestArt d.o.o. Java-baziran sustav
- ⇒ Compiere/Adempiere
 - ima li tko u produkciji? Iskustva?
- ⇒ ZNAM d.o.o. Pula - Web-based
- ⇒ POS rješenja - a ostalo?
- ⇒ migracije Clipper programa :-)

Zakonska regulativa

- ⇒ da bi "e-usluge" zaživjele prema TDU potreban je niz zakona, pravilnika...
 - 1/2002 - *Zakon o elektroničkom potpisu*
 - 11/2003 - *Zakon o elektroničkoj trgovini*
 - 12/2005 - *Zakon o elektroničkoj ispravi*
- ⇒ Dokument "*Odrednice razvitka i uporabe računalnih programa s otvorenim kodom u tijelima državne uprave*" - **nema veze s tim!**

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

- ➔ www.e-hrvatska.hr - Interoperabilnost
 - "[...] Uz nacionalne i međunarodne normizacijske organizacije i mnoge međunarodne strukovne udruge izrađuju i održavaju tzv. otvorene standarde. Dok su norme prihvaćene u normizacijskim organizacijama zaštićene autorskim pravom, te je zabranjeno njihovo neovlašteno kopiranje i raspačavanje, otvoreni standardi javno su dostupni bez naknade. [...]"
 - "[...] Kako bi informacije koje tijela državne uprave objavljuju na svojim internetskim stranicama bile dostupne svim građanima i pravnim osobama pod jednakim uvjetima, bez obzira na platformu koju koriste u svom radu, nužno je da internetske stranice poštuju otvorene internetske standarde, tj. da nisu posebno prilagođene bilo kojoj pojedinačnoj aplikaciji za čitanje sadržaja. [...]"

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

➔ www.e-hrvatska.hr - Interoperabilnost

- "[...] U skladu s načelom otvorenosti Strategije Programa HITRO.HR korisnici usluga u javnoj upravi moraju moći preuzeti elektronički obrazac na svoje računalo, elektronički ga ispuniti, spremiti na svom računalu te ispisati i predati u nadležni ured javne uprave osobno ili poštom. **Ako nadležni ured javne uprave prihvaća elektroničko poslovanje temeljem Zakona o elektroničkoj ispravi, onda ispunjeni obrazac potpisan elektroničkim potpisom mora prihvatiti i u elektroničkom obliku. Obrazac mora biti dostupan u obliku koji je čitljiv besplatno dostupnim aplikacijama, bilo da je primijenjen neki od otvorenih ili međunarodnih standarda (ISO 19005-1:2005 PDF 1.4, OASIS - OpenDocument v1.0, W3C HTML 3.2 ili kasniji ili ISO/IEC 15445:2000 HTML itd.), ili tako što je aplikacija za ispunjavanje, spremanje i ispisivanje obrasca besplatno dostupna na web stranicama nadležnog TDU u inačici za najzastupljenije platforme osobnih računala (Microsoft Windows, Linux, Mac OS). [...]"**

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

- ➔ *www.e-hrvatska.hr: Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. s pregledom aktivnosti u 2007. godini, citati:*
 - *80% servisa elektroničke javne uprave središnjih tijela državne uprave smjestiti u HITRONet do 12/2007*
 - *Sustav interoperabilnosti tijela državne uprave stvara potrebne mehanizme slobodnog i djelotvornog protoka informacija kako između pojedinačnih tijela državne uprave tako i između tijela državne uprave i građana odnosno gospodarstva.*
 - *Program interoperabilnosti informacijskih sustava tijela državne uprave utvrđen je kao temeljna pretpostavka uspješnosti djelovanja HITRO.HR [...]*

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

- ➔ *www.e-hrvatska.hr: Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. s pregledom aktivnosti u 2007. godini, citati:*
 - *Program izgradnje sustava interoperabilnosti polaziti će od tri ključne političke odluke [...]:*
 - *Prihvaćanje Internet temeljenih obrazaca, normi i usluga (uključujući Web usluge) za računalno-komunikacijsko povezivanje te otvorene norme računalnih zapisa elektroničkih isprava koje se razmjenjuju kroz informacijske sustave svih tijela državne uprave*
 - *Prihvaćanje XML okruženja kao ciljanog okruženja dogovorenih normi za integraciju podataka i sustava navigacije kroz cjelovit informacijski prostor državne uprave*
 - *Prihvaćanje Web temeljenih preglednika kao univerzalnog sučelja korisnika informacijskih usluga i informacijskih sustava tijela državne uprave kojima se osigurava jedinstven pristupni sklop za bilo koju javnu uslugu*

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

- ➔ *www.e-hrvatska.hr: Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. s pregledom aktivnosti u 2007. godini, citati:*
 - *Rad na donošenju hrvatskih normi Open Document Format i Portable Data Format kao podloge za razmjenu elektroničkih isprava u radu tijela državne uprave, do 9/2007*
 - *Izrada priručnika za uporabu Open Office proizvoda te Open Desktop rješenja za potrebe tijela državne uprave i odgojno-obrazovnih ustanova, do 9/2007*
 - *Izrada hrvatskog sučelja (lokalizacija) Open Office programskog okruženja za potrebe tijela državne uprave te provedbu programa dostupnosti (distribucije) tog proizvoda u tijelima državne uprave te za provedbu projekta uvođenja otvorenih programskih rješenja u obrazovnu zajednicu, do 9/2007*

Izvaci Zakona, Smjernica, Strategija

- ➔ *www.e-hrvatska.hr: Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. s pregledom aktivnosti u 2007. godini, citati:*
 - *Priprema i probno ugrađivanje Open Desktop rješenja u tijela državne uprave, do 12/2007*
 - *Oblikovanje i priprema postupka donošenja preporuke za uporabu Open Office u tijelima državne uprave odnosno u odgojno-obrazovnim ustanovama, do 12/2007*
 - *Izgradnja sustava interoperabilnosti tijela državne uprave, trajno*
 - *Ugrađivanje i održavanje informacijskih sadržaja o Open Desktop, Open Office i srodnim rješenjima te hrvatskim i međunarodnim normama na portalu e-Hrvatska, trajno*

A praksa?!?

- ➔ Windows-only aplikacije za rad prema TDU*
- ➔ XLS-only obrasci za preuzimanje i predaju*
- ➔ Java aplikacije koje se isporučuju kao Win32 EXE instalacija*
- ➔ Java aplikacije koje rade samo u IE*
- ➔ u školi se ne uče programi za obradu teksta i tablični kalkulatori, već Word i Excel*
- ➔ arogancija, neinformiranost i bezobrazluk osoba na službama za kontakt s građanima*

e-Regos

- ⇒ obrazac R-Sm - obračun plaće i doprinosa
 - postoji PDF s opisom ASCII datoteke
 - datoteku može generirati knjigovodstvena aplikacija
 - predaje se na disketi ili CD-u
 - alternativa: besplatna aplikacija na www.regos.hr
 - tehnička specifikacija:
 - Pristup internetu
 - Internet preglednik Internet Explorer 5.5SP2 ili 6.0 (ili viša verzija)
 - Acrobat Reader 6.0.2 CE (ili viša verzija)
 - Java 1.3.1 (ili viša verzija - preporuka 1.4.2-08)
 - instalirani programi sa instalacijskog CD-a
 - **Java aplikacija koja zahtijeva IE?!?**

Obrasci fin. i stat. izvještaja

- ⇒ najvažniji GFI-POD i TSI-POD
- ⇒ obrasci se mogu preuzeti u XLS-u ili PDF-u
- ⇒ PDF radi ispisa i ispunjavanja
 - PDF *forms* nije nigdje viđen
- ⇒ gotovo svi XLS obrasci se učitavaju u OOO
 - na mnogima ne rade dobro neke formule i provjere
- ⇒ može se prepraviti da radi dobro u OOO
 - česte promjene obrazaca rade poteškoće
 - predaja u obliku XLS exporta iz OOO ne prolazi za sve obrasce
 - na nekima se prilikom importa u Regosu javlja neka "Java greška"!?!
- ⇒ nije problem riješiti kompatibilnost s OOO

e-PDV (e-Porezna)

⇒ posebna aplikacija Porezne uprave

- "...usluga je realizirana na takvim tehnologijama koje omogućuju njegovo korištenje **velike većine danas prisutnih računalnih platformi**. Klijentska aplikacija, namijenjena komunikaciji sa servisom, a koja se stavlja korisnicima na slobodnu upotrebu razvijena je za **MS Windows platformu (verzije XP, 2000, 2003)**, koji su danas izrazito dominantni operacijski sustavi.

● tehnički preduvjeti

- .NET Framework 2.0
- Microsoft Visual Studio 2005 Report Viewer
- Microsoft WSE 3.0 Runtime

⇒ unos, provjera, potpis, slanje, provjera

⇒ **Java?!? Web?!? XML?!?**

IP obrazac

- ⇒ dokumentirana XML datoteka
- ⇒ upute u PDF-u, RTF-u
- ⇒ XLS datoteka koja može generirati XML
- ⇒ nije nužna posebna aplikacija
- ⇒ postoji čak i IP validator napisan u Javi, ali...
 - Java IP validator se preuzima u obliku ZIP-anog Win32 EXE instalacijskog programa!?!

FINA e-plaćanje

➔ Tehnički preduvjeti

- podržani operativni sustavi: Windows 98 SE, Windows ME (Millenium Edition), Windows 2000 (minimalno SP2) i Windows XP (SP1 i SP2)
- Internet Explorer (minimalna verzija 5.5 SP2)
- [...]

Web rješenja

- ➔ do sada se pokazala kao najbolja i najfleksibilnija
- ➔ ovisnost o IE (ActiveX, nestandardni CSS, HTML...) je uglavnom prevaziđena
 - gotovo da više i nema *IE-only* Webova
- ➔ većina developera testira prikaz i u Firefoxu, a sve češće u Operi i Safariju

Pozitivni primjeri

- ➔ www.mfin.hr
- ➔ www.e-hrvatska.hr

Preuzimanje preglednika

Za pregledavanje većine dokumenata na ovim stranicama potrebni su vam:

Adobe Reader za PDF datoteke

WinZip ili RAR za ZIP datoteke

Microsoft Office Viewers za DOC, XLS i PPT datoteke, ili OpenOffice.org pak

HITRONet OBRASCI

>> Podaci o HITRONet koordinatoru

Podaci o HITRONet koordinatoru — odt, 11.4 KB

Podaci o HITRONet koordinatoru — doc, 32.0 KB

>> Zastavice za spajanje u HITRONet mrežu

Rezime?

- ⇒ Web rješenja uglavnom rade
- ⇒ dokumentirane datoteke - upotrebljivo
- ⇒ posebne aplikacije i XLS datoteke
 - uglavnom ili potpuno neupotrebljivo
- ⇒ općenito:
 - raznolika i neusklađena rješenja
 - od ASCII, CSV, XLS, do XML datoteka za predaju
 - od Win32, Java do .Net aplikacija
 - rijetki se pridržavaju preporuka Zakona
 - još puno, puno truda, vremena, edukacije... i zakonske prisile?

Reference, više informacija

- ➔ SDUeH: www.e-hrvatska.hr
 - PDF: Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska 2007. s pregledom aktivnosti u 2007. godini
 - PDF: Strategija Programa One Stop Shop
- ➔ NN: www.nn.hr
 - Zakon o elektroničkom potpisu:
<http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0242.htm>
 - Zakon o elektroničkoj ispravi:
<http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2005/2898.htm>
 - Zakon o elektroničkoj trgovini:
<http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2003/2504.htm>
- ➔ Smjernice za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja: <http://www.ffzg.hr/infoz/dzs/smjer/>
- ➔ www.porezna-uprava.hr, www.pu.mfin.hr
- ➔ www.fina.hr, www.regos.hr
- ➔ <http://www.linux.hr/modules/phpwiki/index.php/HrBankarstvoNaLinuxu>

Diskusija

- ➔ Pitanja?
- ➔ Komentari?
- ➔ Iskustva?
- ➔ Problemi?
- ➔ Prijelozi?

Hvala na pažnji!